

POSTANOWIENIE

Dnia 3 lutego 2012 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Jan Górowski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Myszka

SSN Marta Romańska

w sprawie z powództwa J. J.

przeciwko N. Spółce z o.o. we W.

o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 3 lutego 2012 r.,

zażalenia powódki na postanowienie o kosztach procesu

zawarte w pkt I. 3) wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 23 sierpnia 2011 r.,

odrzuca zażalenie i odstępuje od obciążenia powódki kosztami postępowania zażaleniowego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 23 sierpnia 2011 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego – Sądu Ochrony Konkurencji Konsumentów z dnia 12 października 2010 r., w punkcie pierwszym w ten sposób, że powództwo oddalił (pkt I.1); w punktach drugim i trzecim w ten sposób, że zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 360 zł tytułem kosztów postępowania (pkt I.2) i w punkcie czwartym w ten sposób, że publikację wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym zarządził na koszt powódki (pkt I.3). Zasądził także od powódki na rzecz pozwanej kwotę 270 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt II). Sąd Apelacyjny wskazał, że o kosztach postępowania za obie instancje orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., gdyż powódka w całości przegrała proces i nie zachodziły żadne szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążenia jej tymi kosztami.

Zażaleniem z dnia 28 września 2011 r. powódka zaskarżyła rozstrzygnięcie o kosztach zawarte w pkt I.3 wyroku Sądu Apelacyjnego, tj. w części w jakiej zarządza została publikacja wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt powódki J. J. Wniosła o jego zmianę przez uchylenie postanowienia zawartego w pkt I.3 wyroku. Zarzuciła obrazę art. 96 ust. 1 pkt 3, art. 100 ust. 1, art. 2 ust. 1, art. 5 ust. 1 pkt 7 oraz art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U z 2010 r. Nr 90, poz.594, ze zm., dalej: „u.k.s.c.”) oraz art. 479⁴⁴ k.p.c. i art. 98 § 1 i 3 k.p.c.

W odpowiedzi na zażalenie pozwana wniosła o jego oddalenie i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do treści art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c. w sprawach o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone sąd zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Przez koszty procesu należy rozumieć: koszty sądowe, obejmujące opłaty sądowe (opłaty i opłaty kancelaryjne) oraz wydatki (art. 2 ust. 1 u.k.s.c.), koszty strony występującej osobiście lub przez pełnomocnika, który nie jest adwokatem,

radcą prawnym lub rzecznikiem patentowym, koszty związane z reprezentowaniem strony przez adwokata, radcę prawnego lub rzecznika patentowego. Zalicza się do nich także koszty mediacji prowadzonej na skutek skierowania przez sąd.

Wydatki obejmują także koszty ogłoszeń (art. 5 ust. 1 pkt 7 u.k.s.c.). W sprawie powódka jest zwolniona z mocy ustawy od kosztów sądowych (art. 96 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c.). Trzeba zgodzić się ze skarżącym, że strona zwolniona od kosztów sądowych ma jedynie obowiązek zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (art. 108 u.k.s.c.). Kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu (art. 113 ust. 1 u.k.s.c.).

Koszt publikacji wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, ustawodawca wprost, jak wynika z treści art. 479⁴⁴ § 2 k.p.c., zaliczył bezpośrednio do kosztów procesu, a nie kosztów sądowych pomimo, że jest to wydatek. Stosownie zatem do zasady unormowanej w art. 98 § 1 k.p.c. koszt publikacji obciąża stronę przegrywającą. Różnica w zakresie orzekania o tych kosztach przejawia się w tym, że nie są one zasądzane na rzecz powoda czy pozwanego, lecz strona przegrywająca proces może zostać nimi obciążona. Pozostaje problem, czy także wtedy, jeżeli w sprawie była zwolniona od kosztów sądowych (np. na podstawie art. 96 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c.). Jego rozstrzygnięcie nie jest jednak konieczne dla rozpoznania zażalenia.

Zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji (art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Ten wyjątkowy przepis został wprowadzony ustawą z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 69, poz. 592 w wyniku realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 27 marca 2007 r., SK 3/05 (OTK-A 2007, nr 3, poz. 32), niemniej zgodnie z ogólnymi zasadami wykładni prawa nie może być on interpretowany w sposób rozszerzający.

Wyjątkowość regulacji zawartej w art. 394¹ § 1 nie budzi wątpliwości w orzecznictwie (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2008 r., I CZ 1/08, LEX nr 465909).

W judykaturze przesądzono, że zażalenie do Sądu Najwyższego może być wniesione na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2010 r. II CZ 45/10, BSN 2010, nr 9, s. 12, z dnia 16 czerwca 2010 r. I CZ 30/10 niepubl., z dnia 24 września 2010 r. IV CZ 60/10 niepubl. z dnia 23 czerwca 2010 r. II CZ 7/10 niepubl.). Bez znaczenia przy tym jest to, że rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji co do kosztów postępowania przed sądem pierwszej instancji różni się od zapadłego w tym względzie rozstrzygnięcia pierwszoinstancyjnego. Możliwość odmiennych rozstrzygnięć w toku instancji jest oczywistym założeniem kontroli instancyjnej orzeczeń.

W sprawie o kosztach ogłoszenia wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym orzekł Sąd pierwszej instancji. Skarżący zażaleniem objął tylko zmienione w tym zakresie rozstrzygnięcie Sądu Apelacyjnego. Skoro koszty ogłoszenia były przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu pierwszej instancji to należało przyjąć, że przedmiotowe postanowienie jest niezaskarżalne do Sądu Najwyższego.

Z tego względu zażalenie uległo odrzuceniu na podstawie art. 373 w zw. z art. 394¹ § 3 i art. 398²¹ k.p.c.).

Publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym, jak podniesiono w literaturze, powinien zarządzić Sąd ochrony konkurencji i konsumentów jako sąd pierwszej instancji i to także wtedy, gdy jak w omawianym przypadku, sąd drugiej instancji wydał wyrok reformacyjny. Wprawdzie wykładnia językowa art. 479⁴⁴ § 1 k.p.c. może przemawiać za publikacją także wyroku oddalającego powództwo, niemniej nieracjonalnym jest publikowanie orzeczenia, które nie określa treści postanowienia wzorca. Mając na uwadze tę szczególną okoliczność odstąpiono od obciążenia powódki, kosztami postępowania zażaleniowego (art. 102 k.p.c.).

